

„Alternativní“ pedagogika

Petra Turečková

Proč a jak se školství a vzdělávání mění

- Informační exploze - učitel není nositelem informací (spíše zprostředkovatelem a trenérem kritického myšlení)
- Elektronická komunikace - už nestačí tužka a papír (pandemie)
- Globální ekonomika - svět je propojen (příprava studentů na práci v zahraničí)
- Změna klimatu - člověk není pán tvorstva (udržitelný způsob života)

Proč a jak se školství a vzdělávání mění

obsah
vzdělávání

struktura
vzdělávacích
systémů

vliv tržní
ekonomiky a
privatizace
vzdělávání

změny
společenské
a
pedagogické

Co jsou alternativní školy a pedagogické inovace?

- Pojem alternativní škola - aspekty
- Školskopolitický - státní x nestátní
- Ekonomický - státní x soukromé
- Pedagogický a didaktický - dle forem, obsahu a metod vzdělávání
- **Alternativní škola - všechny druhy škol, které se odlišují od hlavního proudu organizací výuky, kurikula, prostředí, hodnocení a vztahy**

Vznik a vývoj alternativních škol

Reformní pedagogika 20. let
20. století - Dewey, Montessori,
Petersen, Freinet, Steiner

Praha - Příhoda, Brno - Chlup
E. Štorch - Dětská farma

Důvod vzniku - přesycení
učivem, autoritářské chování
pedagogů, absence
individuálního přístupu - každé
dítě má právo jít svojí cestou.

Funkce alternativních škol

- Pedocentrismus
- Aktivní škola
- Komplexní výchova
- Škola jako komunita
- Učení pro život

Funkce alternativních škol

- Dle Průchy:
- Kompenzační - nahrazování nedostatků
- Diverzifikační - pluralita (rozmanitost) vzdělávání
- Inovační - inovace obsahu i organizaci

Alternativní školy s kořeny u nás

- Začít spolu - učební centra
- Scio škola - Ondřej Štefl
- Lesní školky a školy - pobyt venku

Alternativní školy reformní

- Waldorfská
- Freinetovská
- Jenská
- Daltonská
- Winnetská soustava
- **Montessori**

Waldorfská škola

- Rudolf Steiner
- 1920
- 12 let docházky
- Důraz na esteticko-výchovné předměty, pracovní výchovu, jazyky
- Náboženství a morálka
- Vyučovací bloky jako epochy

Freinetovská škola

- Celestin Freinet
- Oživení a aktivizace žáků
- Pracovní aktivita
- Svobodná výchova
- Kázeň plyne z pracovního režimu
- Radost a tvůrčí atmosféra
- Individualizace a kooperace

Jenská škola

- Peter Peterson
- Kritika herbartismu v německu
- Školní pospolitost
- Týdenní plán
- Kurzy
- Role učitele je průvodcovská a podporující

Daltonská škola

- Helena Perkhaustová
- 1920
- Samostatné učení žáků
- Věkově smíšené skupiny
- Odborné pracovny a učebny
- Měsíční úkoly
- Přílišný individualismus
- Jednostranně knižní studium

Winnetská soustava

- Cílem bylo překonat nedostatky daltonského plánu
- Povinné základní učivo – individuálně a svým tempem
- Tvořivá část – skupinové řešení praktických úkolů ze života

Montessoriovská škola

- Maria Montessori, pokračovatel Mario Montessori
- 1907 Casa dei bambini v Římě
- Mezinárodní asociace Montessori
- Svobodný, spontánní rozvoj dítěte
- Individualizace činnosti
- Vhodné prostředí – tzv. připravené
- Učitel jako průvodce
- Fenomén Montessori – dítě je schopno se soustředit, pokud ho činnost zaujme

Maria Montessori - „Pomoz mi, abych to dokázal sám“

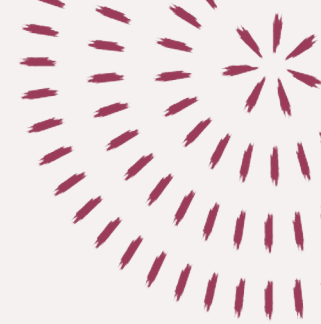

Montessori principy

- Absorbující mysl
- Ruka je nástrojem ducha
- Senzitivní fáze
- Polarizace pozornosti
- Připravené prostředí
- Svobodná práce
- Trojstupňová výuka
- Celostní učení
- Učitel jako průvodce
- Věkově smíšené třídy - trojročí

Polarizace pozornosti

Absorbující mysl, učitel jako průvodce

Celostní učení, práce rukou

Ruka jako nástroj ducha, připravené prostředí

Připravené prostředí

Volba práce, absorbující mysl, práce rukou, celostní učení, připravené prostředí, učitel jako průvodce.....

Trojročí - věkově smíšené skupiny

Děkuji za pozornost

Zdroje: PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2001. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-584-9.